

Vilistlane

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOI

Lk 2
Vilistlased arvavad:
uuring

Lk 4-5
Vilistlaste ümarlaud
(osalejaid vt kõrvalpildilt)

Lk 7
Aasta Insener Rein
Kaarlõp

Lk 8
Meenutus
Vilistlasballilt 2003

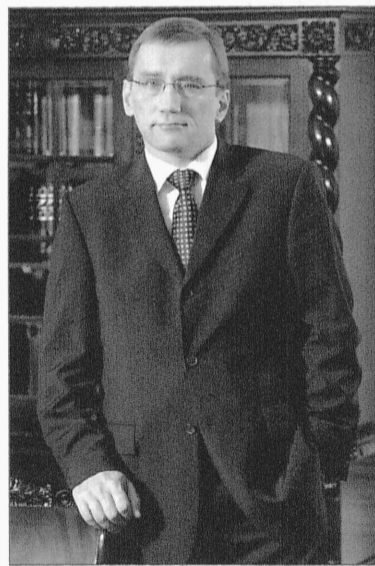
Head Tallinn Tehnikaülikooli vilistlased ja kogu akadeemiline pere!

Tallinna Tehnikaülikool on ainult pool aastat noorem kui Eesti Vabariik – olen kindel, et TTÜ vilistlaseks olek on igapäevasele suur au ja tunnustus.

Tartu Ülikool on vaieldamatult saanud viimased poolsada aastat nautida suverääni rolli ja privileege Eesti kõrgharidusmaastikul. Au neile töö eest, mida selleks tehtud on!

Täna ei ole keskkond tulevaste inseneride võrsumiseks atraktiivne. Kõrgkoolid ise ligiõmbavaid karjääriväljundeid ei paku (ega ei peaks ki), samas tööstuse avalik huvi kõrgemal tasandil inseneride kaasamiseks on parimal juhul ebastabiilne – kui, siis saame ettevõtete puhul huvist rääkides kõnelda ainult konkreetsetest töökohtadest. Teisalt ootab tööstus kõrgkoolide kompetentsikeskuste teket, mis suudaksid pakkuda innovatsiooniprotsessi jaoks väga vajalikke teadmisi ning ekspertsiisi.

Tunnistan, et olen Tallinna Tehnikaülikooli arengu osas mõneti murelik. TTÜ ise on teinud suuri jõupingutusi hea tasakaalupunkti leidmiseks. Tasakaalu riiklikus kõrgharidustellimuses otsib aga kogu Eesti majandus. Kui aga seatud prioriteetidele ei järgne uus hingus rahastamises, on nendest pingutustest vähem kasu, kui võiks olla. Siin

on pilgud õigustatult suunatud valitsusele, kes riigi rahajagamispoliitikat õiglaselt, kuid endale seatud eesmärkidest lähtuvalt tegema peab.

Mina olen sellele valitsusele kõrgharidusküsimustes omalt poolt eesmärgiks seadnud rakenduskõrghariduse ning traditsioonilise akadeemilise kõrghariduse selge eristamise. Ma ei näe võimalust, et ühe katuse all, ühe kõrgharidusinstituutsiooni raames tegeldakse nii sotsiaalteadustega kui inseneride õpetamisega, tehakse teatrit ning õpetatakse keeli.

Olen ennegi öelnud, et minu arvates on võtmekohaks tehnika ja teh-

noloogia paradigma sissetoomine ükskõik millise õppetaseme õppeprogrammi. Jah, see muutus on keeruline, kuid tarvilik. Siin peab olema suunaks lahenduste saamine kümnenendi sees. Pean seda realistlikuks, ja mis oluline, mõõdetavaks eesmärgiks.

Väidan, et kogu Eesti hariduskorralduse võtmeküsimus on, kuhu ja kuidas liigume kõrgharidusega. Visioon kõrghariduse tulevikust – nii akadeemilisest kui rakenduslikust – annab raami kogu hariduskeskkonnale. Puudu on olnud hariduse juhtimisest, terviknägemusest, süsteemsusest. Milline on üldine kõrghariduse finantseerimiskord? Ülikoolide rektorid vajavad pikas perspektiivis kindlust, mida ja millises ulatuses ning millistel alustel rahastatakse.

Täna peavad Eesti kõrgkoolid konkureerima erialade laialdase dubleerimise tõttu üsna piiratud turul. Kõrgkoolid laiendavad oma koolituspakkumist ka Eestist välja. Siin on põhiküsimuseks – kas ja kuidas suudavad Eesti kõrgkoolid instituutsioonidena teravale konkurentsile vastu pidada, kuidas vastata kasvavatele ootustele kvaliteedi osas.

Valitsuse sõnum Eesti kõrgkoolidele on, et Eestis jäävad alles ainult need kõrgkoolid, mis suudavad oma

plaan seada nii, et nende tegevus oleks pidevalt paindlik ja arenevõimeline, alati eesmärgistatud ja alati ambitsioonikas. Täna kõik kõrgkoolid sellistele tingimustele ei vasta.

Millest peaksime täna selguse mõtetes kõrghariduse missioonina rääkima, on uute teadmiste ja oskuste rakendamine ja rakendatavus. Peame mõistma, et täna aset leidev haridus- ja teadusruumi rahvusvahelistumine muudab ka meie kõrgkooli, tahame seda või mitte.

Väikese riigi eriliseks väljakutseks on kriitilise massi koondamine – võime osaleda täisväärtusliku partnerina rahvusvahelises tipp-teaduses ja samal ajal endiselt omada võimet tekitada ja kasvatada siseriiklikult lisakompetentsi. See aga tähendab Eestis kokkulepet ja koostööd riigi ja kõrgkoolide vahel nii finantseerimises kui ka kõiges muus.

Mida peavad Eesti rakendus-kõrgkoolid – majandusmootorid – oluliste eesmärkidena silmas pidama? Kindlasti tihedat koostööd tulevaste tööandjatega, et täpsustada õpingute eesmärke ja viia läbi õppeprotsesse või praktikat.

Euroopa liigub Lissaboni protsessi vaimus vastu järgmisele finantsperspektiivile. Vastavalt Lissaboni eesmärkidele ja meie rahvusliku

poliitika tõttu peaks kindlasti rõhku panema nende üliõpilaste arvu suurendamisele, kes tulevad kutsekoolidest, ja töökogemustega täiskasvanutele – nii-öelda elukestva õppe printsiipi jälgides.

Professionaalsete inseneride panus kaasaegses majandusruumis on tähtsam kui kunagi varem. Peame vaatama ka homsesse päeva – kuhu liigume? Mida suudame eesti-maalastele pakkuda töökohtal, ka meelelahutustööstuses, rääkimata meditsiinist, sõltub suuresti inseneride loovmõtlemise võimest. Need insenerid – Teie – olete visiooniga inimesed, kõrge intellekti ning mõttejõu rakendamise oskusega inimesed. Valitsuse poliitikaks peab üheselt olema sellised inimesed varakult üles leida, neid julgustada ja koolitada. Tuleb mees pida, et Eesti on Euroopas väga tihedas konkurentsikeskkonnas. Teistes riikides kasvab majanduse ning ühiskonna sõltuvus teadlastest ja inseneridest iga päevaga – meie majanduse kahjuks.

Ilma Teieta, insenerid, ei ole ka Eesti Edu!

Juhan Pärt

Nordic Alumni Meeting

11.-12. märts 2004 Stockholm

Tallinna Tehnikaülikooli Vilistlaskogu üheks eesmärgiks on oma vilistlaste ühendamine ja ühistegevuse korraldamine. Sama eesmärki kannavad arvatavasti kõik *alumni*-ehk vilistlasorganisatsioonid maailmas. *Alumni*s kutsutakse maailmas kõiki vilistlasti ja sealt tulenevalt ka neid ühendavaid organisatsioone. *Alumni* tuleb ladina keelest - tõlkes kasvandik, hooalealune, kasupoeg ja -tütar (*alumnus, alumna*).

Tänavu märtsis said Põhjamaade *alumni*organisatsioonide juhid, liikmed ja ülikoolide PRspetsialistid kokku Roots, *Royal Institute of Technology* (KTH), kus korraldati rahvusvaheline seminar, teemaks avalikud suhted ja kommunikatsioon vilistlasorganisatsioonides. Lisaks arutati ka sponsorluse ja infotehnoloogia alasid küsimusi.

Konverentsil jagati informatsiooni uutest võimalikest vilistlasorganisatsioonide rahastamisvõimalustest, anti nõu kuidas töötada välja vilistlasorganisatsioonide kommunikatsiooni strateegiaid. Arutati liikmeteks värbamise poliitikat. KTHs oli esindatud ka Tallinna Tehnikaülikooli Vilistlaskogu allkirjutanud liikmega.

Konverentsi peaesineja oli **Jeff Todd** (*the Executive Vice President of the University of Arizona Alumni Association*), kes pidas ettekande Arizona Ülikooli *alumni*organisatsiooni loomisest, suhtekorraldusest vilistlaste vahel ning sellest, millist nõu ja abi oleks võimalik saada tudengitel vilistlastelt ja kuidas toimib mentorlusprogramm. Tõstaksin esile, et nende vilistlaskogul on oma eelarve, arengukava ja pidevalt

viiakse läbi mitmesuguseid uuringuid vilistlaste seas.

Jeff Todd rõhutas eelkõige, et me ei peaks tegelema mitte hetke seisuga ja aastaplaanidega, vaid vilistlaskogul on väga tähtis mõelda juba 10 aastat ette. Ühiskond muutub, programmid muutuvad, peame teadma ka seda, mida pakume näiteks 10 aasta pärast, et lõpetanu tahaks ja oleks uhke oma endise ülikooli üle.

Konverentsil olid esindatud pea kõik suuremad Põhjamaade ülikoolid. Ühisjoonena, mida tahaks väga rõhutada - kõigil nende vilistlasorganisatsioonidel on olemas oma kontaktvõrgustik, andmebaasid. Norra esindajad nimetasid, et põhilised ärikontaktid ülikooli lõpetajate hulgas tekivadki just andmebaaside kaudu.

Probleemiks peeti eelkõige, ja mis tekitab ka arvukalt vaidlusi, üliõpilaste ja vilistlaste vahelisi suhteid. Oldi nõus, et efektiivselt töötab vilistlaste omavaheline suhtlusvõrgustik, aga tudengite ja vilistlaste koostöö tarvis tuleks välja töötada uued kommunikatsioonistrateegiad.

Mida oleks TTÜ-l sellest õppida?

Augustist 2003 on ka Tallinna Tehnikaülikooli Vilistlaskogu *Nordic Alumni Network*is (Põhjamaade vilistlasvõrgustikus). Kuulumine Põhjamaade võrgustikku annab vilistlaskogule rohkem informatsiooni teistest organisatsioonidest Skandinaavia regioonid. Võimalik on ühisürituste, loengute ja seminaride korraldamine.

Tooksin siinjuures eraldi välja selle,

et Tallinna Tehnikaülikooli Vilistlaskogu juurde oleks eelkõige vaja luua vilistlaste digitaalne andmebaas, mis võimaldaks meie vilistlaste vahel aktiivsemat kommunikatsiooni. Läbi tuleks viia aktiivne värbamispoliitika tudengitele: kahju on tõdeda, et hoolimata nii suurest hulgast lõpetajatest on nii vähe liikmeid Vilistlaskogus. Lisaks sooviksin vilistlastena saada rohkem informatsiooni Vilistlaskogust ja Tallinna Tehnikaülikoolist, kas siis infomaterjalide kaudu või üritustel osaledes.

Lõpetuseks lisaksin, et hea on tõdeda, et TTÜ Vilistlaskogu on siiski sammukese edasi liikunud ja tekkinud on omanäoline rahvusvaheline suhtlus teiste naaberriikide tehnikaülikoolide vilistlaskogudega.

Marge Paas

TTÜ vilistlane aastast 2001

Mida ootab meie vilistlane?

Jaanuaris 2004 viis Tallinna Tehnikaülikooli turunduse õppetool läbi TTÜ Vilistlaskogu liikmete uuringu. Uuringu koostajateks ja küsitajateks olid TTÜ majandusteaduskonna ja TPÜ reklaami ja meedia osakonna tudengid lektor Ivar Soone juhendamisel. Uuringuandmete kogumisel kasutati eelteavitamisega personaalintervjuud. Uuringuga kaardistati TTÜ Vilistlaskogu liikmete profiili, mõõdeti rahulolu Vilistlaskogu senise tööga ja ootusi tulevikuks.

Liikmeskond

Vilistlaskogu liikmete profiili kaardistamisel selgus kolm 2/3 „reeglit“. Esiteks jääb enamik vastanuist – ligi 2/3 – vanusegruppi üle 55 eluaasta, kogu valimi keskmiseks kujunes skaala asümmeetrilisuse tõttu 56–58 aastat. See keskmine korreleerub ka vilistlaste TTÜ esmakordse lõpetamise aastaga, mille keskmiseks kujunes 1971–1973. Teiseks, enamik küsitletutest – taas ligi 2/3 – olid tippjuhid või õppejõud, vähem klassifitseeriti end spetsialisti või keskastmejuhina. Kolmandaks, ootuspäraselt ning loogilises seoses vanuse ja ametiga ligi 2/3 vastanutest ülalpeetavaid või alaealisi lapsi ei omanud. Valdava enamiku küsitletutest moodustasid ehitus-, keemia-, energeetika- ja majandusteaduskonna lõpetanud.

Uuringu tulemusena selgus, et enamik vastanutest kuulus vähemalt ühte ülikooliga seotud või mitteseotud organisatsiooni peale TTÜ Vilistlaskogu, mis annab tunnistust Vilistlaskogu liikmete küllaltki kõrgeastalt aktiivsusest ühiskondlikus ja organisatsioonilises töös. Põhjustest, miks liituti TTÜ Vilistlaskogu endaga, olid vastanute seas esikohal ülikooli toetamine ja kontaktide hoidmine. Paljud liitusid Vilistlaskoga hoopis kutse peale, ilma tegelikkude põhjusega. Viimast väidet toetab ka levinum infoallikas – isiklik kontakt Vilistlaskogu esindajaga.

Hinnang Vilistlaskogule

Pisut üle poolte vastanuist on rahul TTÜ Vilistlaskogu tegevusega ning leiab, et Vilistlaskogu täidab oma funktsioone. Samasugune napp jaatav ülekaal vastustes on ka küsimusele, kas Vilistlaskogu liige sisustab meelsasti oma aega Vilistlaskogu üritustega. Seejuures arvamus, kas liikmed oma vaba aega meelsasti Vilistlaskogu tegevustega sisustavad, on tugevalt seotud arvamusel Vilistlaskogu funktsioonide täitmisest. Teisisõnu: need, kes leiavad, et Vilistlaskogu täidab oma funktsioone, on tõenäolisemad sisustama oma vaba aega Vilistlaskogu tegevustega.

Hinnangu küsimustest kokku võib järeldada, et puudub piisavalt määratletud vaba suhtlemise pakkuvaid üritusi, ehkki nende korraldamist nähakse Vilistlaskogu ühe olulisima funktsioonina. Sama kinnitab ka liikmete enda hinnang Vilistlaskogu üritustel osalemise kohta: ligi pooled vastanutest leiavad, et nad osalevad üritustel harva, ligi kuuendik aga ei osale üldse. Samuti kuuendik väitis, et Vilistlaskogu üritustel osalemine ei ole nende jaoks oluline, ülejäänud arvamusel jagunesid võrdselt keskmiste kategooriate „keskeldäbi oluline“ ja „oluline“ vahel.

Ootuspärasena selgus Vilistlaskogu vahene funktsioon endiste kursusekaaslastega suhtlemisel – ligi 9/10 pidas suhtlemisvõimalusi täiesti piisavaks ka ilma toetava organisatsioonilise struktuurita. Sellegi poolest sai Vilistlaskogu roll suhtlemisel laiemas ringkonnas kõrge hinnangu osaliseks, ligi pooled küsitletutest väärtustasid kõrgelt ka uute kontaktide loomise võimalust Vilistlaskogu kaudu. Veel hinnati Vilistlaskogu puhul ühtekuuluvustunnet, kõige madalam olulisus omistati enese-teostusvõimalusele, mis tuleneb ka Vilistlaskogu liikmete vanusest ning enamasti juba saavutatud positsioonist.

Uute liikmete suhtes oli enamik vastanuist meelestatud positiivselt – ligi 3/4 vastanuist leidsid, et ka äsja ülikooli lõpetanuist on midagi Vilistlaskogule juurde anda. Samuti arvas 2/3 respondentidest, et Vilistlaskogul on edukaks tegutsemiseks hetkel liiga vähe liikmeid, mistõttu peeti oluliseks tööd uute aktiivsete liikmete värbamisega. Vilistlaskogu liikmemaksu pidas parajaks või isegi madalaks üle 90% vastanuist. Liikmemaksu tõstmisse suhtusid positiivselt ligi pooled vastanutest. Liikmete vähesuse tegelikuks põhjuseks liikmemaksu ei peetud.

Respondentide poolt TTÜ Vilistlaskogu puhul nimetatud positiivsed faktorid võib jagada tinglikult 4 gruppi:

- üritused (ball, tenniseturniir jms);
- üldine idee sellest, et midagi vilistlaste jaoks üldse tehakse (see et Vilistlaskogu üldse eksisteerib, ühiselt koostegemise mõte, vilistlaste ühendamine jne);
- koostöö TTÜga ning TTÜ arengule kaasaaitamine (info saamine TTÜ seisu ja arengu kohta, kontakt ülikooliga, arengule kaasaaitamine);
- inimesed ja suhtlemine, ühtekuuluvus (suhtlemine, kooskäimine, kuuluvus, sõprus jne).

Positiivsena võib märkida samuti, et häirivaid faktoreid leiavad liikmed TTÜ Vilistlaskogu juures oluliselt vähem kui meeldivaid külgi. Enim mainitud rahulolematuse põhjused on liikmeskonna kõrge vanus ja sellest tulenev passiivsus. Kokku võib aga rahulolematuse põhjused jagada 3 eri gruppi:

- passiivsus (aktiivsete liikmete vähesus, harvad koosolemised, mittekohaleilmumine üritustele jne);
- elitaarsus ja formaalsus (liigne orienteeritus prominentidele, sisetuleku järgi inimese väärtuse hindamine, mis loob lõhe akadeemiliste ja ärimaailma liikmete vahel, formaalne suhtlemine jne);
- liikmete kõrge vanus (sh noorliikmete vähenemine huvi ja osavõtt, vananev liikmeskond jms).

Liikmete passiivsusest annab tunnistust ka asjaolu, et ligi 3/5 vastanuist ei ole nõus ise osalema mitte ühegi ürituse korraldamisel ning seda sõltumata erialast. Ootuspäraselt ei olnud ürituste korraldamises nõus kaasa lööma eelkõige need, kes pidasid ka osavõttu keskeldäbi oluliseks või ebaoluliseks.

Passiivsusest annab tunnistust lisaks veel asjaolu, et ka ürituste arvu olulist tõstmist Vilistlaskogu liikmed eriti ei poolda – kuni 4 üritust aastas sooviks ligi 43% küsitletutest, 4–6 ürituse soovijaid on aga vaid kuuendik.

Tegevuse parendamise ettepanekud

Vilistlaskogu tegevuse parendamise osas soovitati, et Vilistlaskogu võiks suuremat tähelepanu pöörata oma tegemiste reklaamimisele, liikmete aktiivsuse tõstmisele ning uute aktiivsete inimeste värbamisele. Samuti soovitakse näha tihedamat koostööd ülikooli, vilistlaste ja üliõpilaste vahel, rohkem uusi ideid ja huvitavaid üritusi ning mitmekesisemat tegevust. Paljud vastanuist peavad oluliseks kõrgema tehnilise hariduse propageerimist, erialade kaupa organiseeritud tegevuse edendamist (nt erialaõhtute korraldamine) ja ettevõtete ühiskõlastuste organiseerimist nii vilistlastele kui ka üliõpilastele. Samuti soovitatakse Vilistlaskogul edastada TTÜ arengu ja probleemide kohta teavet interneti teel. Üle poolte Vilistlaskogu liikmetest leidis, et organisatsioon peaks tähelepanu pöörama eelkõige oma liikmetele ning tegelema stipendiumide jagamise ja muu üliõpilastega seotuga vaid teisejärgulisena.

Erialastest kontaktidest ja sündmustest tunti puudust ka vastamisel küsimusele, mida Vilistlaskogu veel oma liikmetele pakkuda võiks. Soovitakse rohkem loenguid, mis tutvustaksid kaasaegseid tehnikaid, samuti loenguid, mida annaks välismaal töötav-

õpetavad vilistlased väliskogemuse tutvustamiseks.

Puudust tuntakse ka kontserditest, klubilise tegevusest ning vaba-aja üritustest, millest on populaarsemaid intellektuaalsed ja teisea mainitud seltskondlikud üritused, spordisündmused soovis rohkem vaid viiendik.

Vilistlaskogu tulevikurolli osas ühtne nägemus vastanuist puudus. Tulevikus näevad paljud küsitletud Vilistlaskogu rolli sideorganisatsioonina vilistlaste, TTÜ ja üliõpilaste vahel, samuti TTÜd arendava ja abistava organina. Teise suure valdkonnana nähakse Vilistlaskogu rolli insenerihariduse üldises propageerimises ja tehnikahariduse soodustamises. Samuti on vastajaid, kes näevad Vilistlaskogu tulevikus eelkõige klubilise organisatsioonina.

Kokkuvõtteks

Uuringu eesmärgiks oli selgitada TTÜ Vilistlaskogu suhtumist, hinnanguid ja ettepanekuid Vilistlaskoguga seonduva osas. Vaatamata sellele, et toodi välja rohkelt nii positiivseid kui negatiivseid aspekte, on üle poolte liikmetest Vilistlaskogu tegevusega rahul.

Tulevikusuundadena võiks kaaluda eelkõige aktiivsemat kaasarääkimist ülikooli arengus, rohkemate ürituste korraldamist ning aktiivsemat uute liikmete värbamist. Samuti võiks vähendada formaalsust ja orienteeritust prominentidele. Kõige eelneva saavutamiseks peaks Vilistlaskogu võtma enda peale vilistlasti, üliõpilasi ja ülikooli enam siduva ja nimetatud gruppide vahelist koostööd koordineeriva organisatsiooni rolli.

* Põhjusel, et uuring viidi läbi kolme rühma poolt ning andmeanalüüs teostati eraldi, ei ole tulemused järgnevalt esitatud täpsete protsentide vaid pigem üldistatud suhtarvude kaudu.

Ülikool vajab oma lõpetajate tagasisidet

Vastab AS Harju Elekter juhatuse esimees Andres Allikmäe

Missugune positsioon on Harju Elektril tänasel Eestis ettevõtlusmaastikul?

Harju Elekter on ajalooliste traditsioonidega (2003. aastal täitis 35 aastat äritegevuse algusest) tunnustatud elektrimaterjalide ja seadmete valmistaja. Aastaid oleme olnud sellel alal juhtivaid firmasid Eestis. Oleme seadnud oma eesmärgiks, et meid tunnustatakse juhtivana ka kogu Balti mere regioon. Madalpinge (< 1 kV) seadmete osas oleme üks võtmetegijaid Eestis turul. Firma arengut ja kasvupotentsiaali silmas pidades oleme enda jaoks määratlenud põhitegevuse: elektriseadmete ja materjalide disainimine, tootmine ja turustamine, toetavad ja kõrvaltegevusala on lehtmatali töötlemine, kaubandus ja kinnisvara. Meie ärimudel kaasab tütar- ja sidusettevõtteid Eestis Keilas ja tütarettevõtteid Soomes (Ulvilas) ja Leedus (Panevezhyses).

Missugune roll on Teie ettevõtte tegevuses teadmismahukal tootmisel, mis vajab nüüdisaegse haridusega inseneri?

Oleme oma tootearenduse ja disaini teema defineerinud võimalikult äri- ja kliendikesksena. Tegelikult me soovime ennast positioneerida kliendi äriprotsessi osana, aitamaks tal leida sobivaid lahendusi oma vajadustele. Küllalt sertifitseeritud ja tüüp-kinnitatud toodete kasutamisega valdkond seab selged piirid olemasolevatele lahendustele. Paljudel juhtudel vajavad turg ja kliendid meilt nn tehniliste eelduste loomist teadmismahuka protsessi jaoks. Meie oma äriprotsess, kus iganes teda ka ei kulgeks – Eestis, Soomes, Leedus – eeldab aga peaaegselt järgmisi võtmetegijaid:

turu tundmine = teadmismahukus, äriregeerimisvõimed, ärikeskkond;

komponentide, materjalide, tehniliste lahenduste, protsessi, tehnoloogia, IT, keelte jne tundmine = tehnilise kõrg- ja ülikoolihariduse teadmismahukus.

Loomulikult eeldame me ka selles osas jätkusuutlikkust ja elukestvat õpi- ja arenemisvõimet.

Kuidas olete rahul inseneridega, keda tänane Eesti kõrgharidussüsteem, eriti TTÜ ette valmistab? Missuguseid prob-

leeme selles osas näete? Kas vajaksid ülikoolist tulijad paremat praktilist ettevalmistust või jääb neil vahest puudu mingitest muudest omadustest?

Oleme kogenud vähemalt 1990ndate aastate algusest, et TTÜ (TPI) hariduse, kogemuste ja ellusuhtumisega noored inseneriharidusega inimesed on olnud läbilõõgivõimelised nii Eestis kui ka piiri taga. Meie välismaised partnerid ja kliendid on korduvalt toonitanud, et selliste inseneridega on lausa nauding koostööd teha. Ka varasemate aastate (N. Liidu aegne inseneriharidus) baasharidus, tehniliste distsipliinide tundmine ja nn insenerikäekiri olid igati heal tasemel. Kuidas meiegi muidu oleksime suutnud kiiresti ja edukalt Eestis iseseisvudes sekkuda rahvusvahelise ärisse!

Tänased insenerid saavad heal tasemel teadmisi baasainetes, midagi pole ette heita ka nn harituse üldistes kriteeriumides – keeled, silmaring, IT tundmine, kaasajased protsessid ja tehnoloogia. Kahjuks pole see nii igas teaduskonnas. Mõnikord paneb meid imestama, miks mingi reaalse valdkonna spetsialistide ettevalmistus (ka vähesus, tingituna ilmselt ülikooli vähesest panustamisest, ilmselt ka riigi vahendite nappusest) on jäänud selgelt tagaplaanile. Toon sel puhul alati näiteks mehaanika-inseneride ettevalmistuse! Täna on Eestis vaja *arva* 80% kui mitte rohkem lehtmatali tööstust peensusteni tundvaid, häid teoreetiliste ja praktiliste kogemustega inseneri ja vähemal määral muu metalli töötlemisega seotud inimesi. Arvan, et see ongi peamine põhjus, miks mehaanika-teaduskond pole noorte inimeste hulgas populaarne – kes see ikka tahab treialite brigadiriks õppida! Tööjõuturg aga vajab maksimaalselt mehaanika-inseneri, kellel on ettevalmistus lehtmatalide tehnoloogia, seadmepargi ja projekteerimise jaoks. Äri on olemas, firmad vajavad inseneri, kuid needki vähesed, kes lõpuks pärast teoreetilise mehaanika ja tugevusõpetuse kadalipu on ellu jäänud, tuleb veel kord põhjalikult üle õpetada ja neile isegi “uus püsimälu” paigaldada!

Missugused peaksid olema vilistlaste suhted oma ülikooliga, kas peaksid need toimima isik-

likul tasandil, läbi ettevõtete, kus töötavad lõpetajad, läbi mitmesuguste ühenduste, näiteks inseneride liitude või muul kombel?

Tegelikult peaks iga ülikooli lõpetaja säilitama oma sideme *alma mater*iga. Kui me räägime elukestvast õppest, siis mis tahes vormis peaks jätkuma inseneri (ka tulevaste või praeguste tippjuhtide) tase-mekoolituse sündroom. Ikka oleks vaja meelde tuletada teatud “tehnilise religiooni” põhitõdesid, rääkimata uutest asjadest. Elu on kiire ja pingeline, aeg kui ressurs on kõigi jaoks piiratud suurus, miks ei võiks ülikool pakkuda siis selliseid kontsentraate, mis annaksid kiirelt uut infot, selekteeritult olulisi materjale. Vähem tähtis pole ka sideme säilitamine endiste “relvavendadega”, kõik on ju kusagil äris või mingis rahvamajandusele lisaväärtust tootvas valdkonnas. Ärisuhted on alati laiemad kui lihtsalt üks tehing või leping. Ma olen mõistnud, et elu koosneb paljudest tahkudest – olulisim on läbi järjepidevuse mineviku teadmiste, kontaktide, oskuste, kogemuste, isiklike suhete, sidumine oleviku ja tuleviku. Kuidas muidu ülikool siis kuuleks, mida tegelikult muus maailmas vajatakse!

Tegelikult peaksid kontaktid tekkima ja püsima tõesti kõigis võimalikes vormides – vilist-laskogu, firmade kontaktid, eriala- ja inseneride liitude kaudu. Täna vist ongi tegelikult nii - ülikool vajab oma lõpetajate tagasisidet isegi rohkem, kui lõpetajad ülikooli – me peaksime leidma sellise lahenduse, kus huvid võimenduksid.

Mida ettevõtetejuhtidest vilistlasena olete oma ülikoolile seni

pakkunud ja kui efektiivselt hindate seniseid kontakte ja koostööd? Milliseks koostöökaks oleksite omalt poolt veel valmis? Mida ootate selles osas ülikoolilt?

Stipendiume arengufondi kaudu, praktikabaasi ja potentsiaalseid töökohti lõpetajatele. Selline koostöö peaks süvenema. Meile meeldiks väga, kui ülikool suudaks olla palju paindlikum ja kiirem näiteks mõne olulise suuna ümberprofileerimisel või „rätsepätööna“ inseneride ettevalmistamisel. Ettevõteteid ei rahulda, kui neile vajaliku suunamuutusega noor inimene oleks valmis praktikale tulema alles viie aasta pärast. Me sooviksime sellist praktika- või töösuhet juba mõne kuu, hiljemalt poole aasta pärast! Äri liigub õnneks (kahjuks) märkimisväärselt kiiremini kui haridus. Kui olla võimalikult konkreetne, siis meie firma ja töenäoliselt paljude teiste sama profiiliga firmade soov oleks, et TTÜ suudaks kiiresti korras ette valmistada järgmisi spetsialiste: lehtmatali töötlemise suunitlusega projekti- ja tehnoloogia inseneri, töökorralduse spetsialiste, laia profiiliga ja ambitsioonikaid tootmisjuhte.

Missugused on Teie isiklikud mälestused ülikooliajast TTÜ (TPI), keda õppejõududest meenutate hea sõnaga, missugusest koolitusest on edaspidises elus-töös olnud kõige rohkem kasu?

Meenutused on väga head. Ma arvan, et kannan oma elus sellest kaasas midagi eriti väärtuslikku: laia silmaringi, enesekindlust, usku enda ja teiste võimetesse, organiseerimisvõimet, sõpru! Väga olulise mõjuga oli ülikoolielu kui ka paljud ehitusmalevas veedetud aastad iseseisvumises nii vajaliku hoolivuse ja väärtushinnangute kujunemisel. See ja südamluk on kohtuda omaaegsete õppejõudude ja suunanäitajate, praeguse rektori Andres Keevalliku, professorite Raimund Ubari, Ivar Tammeraidi ja paljude teistega. Huvitav, kuidas nende nõudlikkus aastate pärast tundub erilise väärtusena!

Õppides ajastul, mil aju üritati manipuleerida ka veel nn. “puna-teadustega”, oli tegelikult üllatav, kuivõrd tollased õppejõud ja ülikool

(TPI) suutis inimesed mõtlema panna selle üle, mis on oluline ja mis mitte. Enamik õppejõude suutis oma üliõpilastele anda tulevaseks eluks laia silmaringi ja väärtuslikud teadmised, mingi valem, mis hiljem rakendus, elimineeris enamuse meie ajudest selle, mis oli jama ja mõeldud vaid harituma ühiskonnaosa manipuleerimiseks. Kõigist meist on asja saanud, kellega siis lõpuks iseseisva Eesti majandusele ja ettevõtlusele jalad alla saadi!

Kui peaksite noorele sisseastujale soovitada ülikooli, missugust soovitsite ja missuguse põhjendusega?

Oma valikud peavad noored inimesed tegema ise. Nii nagu meie omal ajal tegime. Nii nagu meil olid sees suur hing ja suured lootused tulevikus kandvad tiivad saada, on seda ka tänapäeva noortel. Nad vajavad infot, julgustust, toetust, abi, kuid otsuse peavad nad tegema ise. Ka siis, kui see on vale!

Mind on palju aastaid vaevanud mõte, milline on Eestis tema inimeste poolt toodetav lisaväärtus, mida siis saaks kasutada edasise arengu käivitamiseks ja promootoriks? Kas need on ajaloolased, filoloogid, arstid või teoloogid, ärijuhid või pankurid, on meil vaja hästi palju auditoreid või hoopis tootmisjuhte, kas vaimne loodav lisaväärtus loob ka riigile täiendavat materiaalist lisakapitali või see kapital saab tulla ainult tootvatelt aladelt! Küllap teate teiegi vastust, kuid ehk oleks õigem siinkohal rõhuda just tasakaalustatust. Nüüd on viimane aeg tasakaalustada reaalse lisaväärtuse loomine tööstuses või mis tahes muus ettevõtluses humanitaarsema poolega. Ilmselt on ka viimane aeg nüüd just tehnilist kõrg- ja ülikooliharidust riiklikult eelisarendada. Mulle tundub, et viimase kümnendi poliitiline valik on tootnud hulga potentsiaalset uusi töötuid pehmete erialade spetsialiste, samas reaalse alade spetsialiste napib! Noored peaksid suutma vaadata lahtiste silmadega, kas nende unistuste erialal on pakkuda neile tööd ja sissetulekut ka 4-5aasta pärast. TTÜ haridusega inimestele suudab Eesti ja Euroopa Liit pakkuda alati väärilist tööd – loodav lisaväärtus on ju selgelt olemas.

Koostöös Sihtasutusega TTÜ Arengufond

Nii Vilistlaskogu kui Arengufondi üheks peamiseks eesmärgiks on tuua edukad vilistlased tagasi oma *alma mater*isse, edendada selle kaudu suhteid ühiskonnaga ning aidata kaasa Tehnikaülikooli majandusliku ja intellektuaalse potentsiaali tugevdamisele.

Tehnikaülikool on deklareerinud vajaduse välja arendada ettevõtlik ülikool – ülikool, mis arendab majanduslikele alustele tuginedes sidemeid ühiskonna ja ettevõtlusega, tutvustab avalikkusele silmapaistvaid teadustulemusi,

laiendab tunduvalt rakendus-uringuid ning arendustegevust.

Kuna paljud vilistlaskogu liikmed on Eestis edukate ettevõtete juhid, on neil ka head võimalused kaasa aidata Tehnikaülikooli teadlaskonna ja ettevõtjate-spetsialistide vaheliste koostöösuhete arendamisele. Osaleme jõudumööda Tehnikaülikooli ettevõtlikkust ja ettevõtlust soosiva keskkonna arendamisel.

TTÜ Arengufondi ja Eesti ettevõtete vahel on sõlmitud lepingud, nendest laekuvatest rahadest on võimalik määrata stipendiume.

Üksikisikuna rahastab ühte stipendiumi Toomas Luman. Vastavalt lepingutele on 2004. aastal võimalik jagada 38 stipendiumi kokku 1 070 000 krooni ulatuses:

Boris Tamme nimeline stipendium noorele infotehnoloogia eriala doktorikraadiga õppejõule. Stipendiumi suurus 100 000 krooni

Heinrich Lauulu nimeline stipendium noorele ehituse eriala doktorikraadiga õppejõule. Stipendium - 100 000 krooni

8 stipendiumi doktoriprofessori üliõpilastele. Stipendium - 40 000 krooni
10 stipendiumi magistriprofessori üli-

õpilastele. Stipendium - 25 000 krooni

20 stipendiumi bakalaureuseõppe üliõpilastele. Stipendium - 15 000 krooni

TTÜ Arengufondi stipendiume rahastavad sihtsuunitlusega sõlmitud lepingute kaudu

Toomas Luman eraisikuna, AS Abobase Systems, AS Cell Network, AS Cybernetica, AS EE Grupp, AS Eesti Ehitus, AS EMT, AS Eesti Energia, AS Ericsson Eesti, ES Sadolin AS, AS

Hansapank, AS Harju Elekter, AS Merko Ehitus, AS Narva Elektri jaamad, Oracle East Central Europe Ltd Eesti filiaal, AS Eesti Post, AS Eesti Raudtee, AS Saku Õlletehas, AS Eesti Põlevkivi, Elion Ettevõtted AS, AS Tallinna Sadam, AS Silberauto, AS Tallinna Vesi, AS Teede REV-2 AS Viru Keemia Grupp.

Doktoriõppe ja magistriprofessori stipendiumid on loodud eesmärgiga toetada Tehnikaülikooli akadeemilist järelkasvu.

Quo vadis,

TTÜ vilistlaskogu juhataja Mare Aru kabinetti kogus kevade hakul esinduslik seltskond inimestest, kes on aktiivselt osalenud Tehnikaülikooli vilistlastegevuses ning sooviks muuta ülikooli paarikümnetuhandelist vilistlaskonda senisest märksa kaalukamaks tegijaks ja survegrupiks Eesti ühiskonnasjade, eelkõige haridus- ja teadustrategia kujundamisel.

Vestlusringis tänase ülikooli probleemide ja vilistlaskonna tõhusama kaasmise üle osalesid TTÜ keemiamagistrant Liina Alu Carboshale ASist, vilistlaskogu juhataja Mare Aru, TTÜ majandusprofessor Jaak Leimann, Eesti Energia ASI juhatuse esimees Gunnar Okk, Lennuteeninduse ASI juhatuse esimees Jaan Tamm ja TTÜ majandusdoktorant, lektor Ivar Soone.

Kas Te ise tegite Tehnikaülikooli astudes tegite teadliku valiku?

Alu: Valisin keemia- ja materjaliteaduse, kuna mind huvitasid reaalsed ja igasugune uurimine, analüüsimine, arutlemine, jne. Vastused seni vastamata küsimustele.

Leimann: Valisin muidugi teadlikult. Olen insener-ökonoom, mind huvitasid nii majandus kui ka tehnika. Pole oma valikut kunagi kahetsenud. Minu arust oleks nüüdki aktuaalne valmistada ette rohkem insener-ökonoomide, tuleks isegi luua insenerökonoomika teaduskond. Tutvudes sügisel Soome ülikoolidega sain aru, et see oleks väärt valik.

Okk: Minule oli see loomulik elu jätk. Mu isa õppis küllaltki kõrges eas ja lõpetas õhtuse teaduskonna. Nägin, kuidas ta õppis eksamiteks, see oli minu elu lahutamatu osa. Pärast keskkooli tundus Tehnikaülikooli minek igati loomuliku valikuna, aga eriala valisin siiski viimasele minutil. Ilmselt oli tollal peamine see, et ülikooli sisse saada. Esimesel loengul, vist 1. septembril pärast immatrikuleerimisaktust ütles tollane energeetikateaduskonna dekaan Olev Tapupere välja minu jaoks täiesti põhjapaneva lause: "Te võite siin praegu mõelda, et võib-olla te ei jää erialale, aga me teeme teist 5 aastaga oma eriala patrioodeid." Olen mõelnud sellele ütlusele korduvalt pärast lõpetamist. See oli tõsi, 5 aastaga muutus meie vaade elule ja paljud meie väärtushinnangud.

Aru: Mina olen puhas ökonoomist - tööstuse planeerimise ja juhtimise eriala lõpetanu, see oli tollal, seitsmekümnendatel aastatel, populaarne eriala. Läksin õppima eriala populaarsuse pärast ega kahetse. Huvitavaid õppejõude ja loenguid oli palju. Õppisin õhtuses osakonnas töö kõrvalt, töötasin soojusenergeetika probleemlaboratooriumis. Nõnda olin lähedalt kursis ka tehnikapolega.

Tamm: Nõo keskkoolis käisin füüsika-matemaatika eriklassis,

muidugi oli seal tihe side Tartu Ülikooliga. Siiski 85% meie klassist oli nii praktilise mõtteviisiga, et tuli Tehnikaülikooli õppima, paljud tehnikaerialadele, nagu minagi - mehaanikasse. Uisapäisa ma igatahes ei tegutsenud.

Soone: Mina valisin 1995. aastal - ülikoolina tehnikaülikooli ja erialana ökonoomisti, paralleelselt õppisin ka pedagoogikaülikoolis reklaami ja meediat. Need kaks täiendasid teineteist väga hästi. Kokkuvõttes olen valikutega väga rahul.

Nüüd on noortel võimalik ka teises ülikoolis juurde õppida ja valida mitu eriala, vanasti polnudki ju võimalik muud kui jätkata selles koolis, kuhu olid kord astunud?

Leimann: Õppetöö oli siis üleüldiste õppeplaanidega reglementeeritud, vahetada sai eriala vaid ühe ülikooli piires. Näiteks mina alustasin mehaanikateaduskonnas, hiljem, kui tekkis majandus-teaduskond, viidi mind sinna üle.

Kui võrdlete oma õpinguaja ja tänase ülikooli õppurite motivatsiooni, kas märkate erinevust?

Tamm: Olen praegu mehaanika-teaduskonna nõukogu liige ja see pärast on mul hea paralleel tõmmata. Tihti arutatakse koosolekul tudengite edasijõudmist, ja vahe on suur: tollal oli rohkem koolipoislikku hirmu, praegu tundub õppejõudude tegelemine tudengitega kuidagi veider, püütakse neid "nunnutada". Suurem mure on sellepärast, et insenererialadel õppijaid on vähe. Riigieelarvelise õppe piires tegeldakse sellega, et eriala elus hoida, ja aidatakse palju kaasa, et lõpetajaid ikka oleks.

Soone: Tudengid on muutunud mugavamaks, tase on minu hinnangul läinud allapoole. Vanasti õpiti 5 aastat, oli praktika, diplomitöö jne. Nüüd surutakse kõik 3+2 õppekavasse, millest pool aastat on bakalaureuseõppes töö kirjutamine.

Okk: 1970-80. aastatel oli tõsine distsiplineeriv faktor - nõukogude armee, oli ju vastu võetud otsus, et Afganistani enam ei saadeta poisse lõunavabariikidest, vaid just siitkandist. See hirm saada Afganistani saadetud oli ikka väga suur. Eriti seetõttu, et ülikoolist väljalangemine oli väga lihtne.

Gunnar Okk

Mis tänast noort üldse motiveerib tulema TTÜsse?

Alu: Keemiaerialal on hästi palju tüdrukuid. Levib suhtumine, et käiakse ülikoolis kooli pärast, sellist suhtumist tuleb muuta - käiakse ju tarkust ja teadmisi omandamas ikka iseenda, mitte õppejõudude-vanemate või sõprade jaoks. Tuleb motiveerida ennast ülikoolist võtma, mis võtta annab, ja rohkemgi veel. Elu pakub ju nii palju võimalusi, miks siis mitte neid kasutada. Miks seda siis ei tehta? Väike osa teeb, kuid enamjaolt, kardan, asi jääb madala enesehinnangu taha.

Ülikoolides on niisiis üha rohkem tüdrukuid, miks?

Leimann: Noored tahavad üha rohkem õppida, keskkooli lõpetades aga eelistavad ülikooli. Tehnikaülikooli nimi kõlab hästi, on hea bränd. Pealegi Tehnoloogiaülikool on kindlasti olemas ka 30 aasta pärast, tore on tulevikus seda ülikoolina oma CVsse kirjutada, sellel on jääv väärtus. Tallinlased tulevad siia ka majanduslikel kaalutlustel, kodule lähemal. Ülikoolis on lai erialade valik. Paljudel noortel inimestel on tehnikaalased kalduvused. Mis puutub majandus-õppesse, siis Tartu on see teise kallakuga - rahandussuunaline. Paljud tudengid ka töötavad, Tallinnas on lihtsam seda õpingutega ühendada.

Soone: Mina jaotaksin tudengid kahte kategooriasse - õppijateks ja "liulaskjateks". Mul oli rõõm töötada kahe grupi tudengitega, ühed neist olid edukad, oma koolide parimad, nemad tulid ülikooli ikka põhiliselt õppima. Teine kategooria on need, kes õpivad vanemate rahakoti peal, neil motivatsioon üldiselt puudub. Ja kui ühel semestril midagi ei õnnestunud, siis isa maksab järgmise eest uuesti.

Osa õpib tõsiselt, teised kasutavad ülikooliaega rohkem sell-eks, et otsustavaid valikuid elus edasi lükata.

Tamm: Mina puutun kokku oma noorema tütreaga, kes on majandus-teaduskonna tudeng. Elu tundub neil ikka väga kerge olevat. Muret teeb see, et suhtumine õppimisse pole tõsine. Iseseisva töö osakaal on jäänud väiksemaks. Ootame noortelt iseseisvust, aga kas me ikka õppetööd nõnda korraldame, et seda arendada? Meil oli omal ajal palju praktilist insenerlikku tööd, tulevane insener oli palju kokku puutunud isetegemisega, ja ka käteosavus luges.

Alu: Olukord praegu lihtsam. Kui mina astusin, oli uus õppekava, millel olid oma puudused. Paraku mindi ülikoolis alati kergema vastu-panu teed, kui tekkisid küsimused. Kui tudengid hakkasid virisema, anti neile liiga kergelt järele. Nagu ka eksamitega, sageli antakse tudengeile liiga palju uusi võimalusi.

Kuidas ettevõtete tippjuhid hindavad TTÜ lõpetajaid?

Okk: Oleme üks suuremaid

Vestlusest Vikerraadio Argipäeva saate salvestanud allakirjutanu Mart Ummelas, Eesti Energia juhatuse esimees Gunnar Okk ja majandusprofessor Jaak Leimann

tööandjaid kõrgharidusega spetsialistidele. Ei oska välja öelda, et ühe või teise ülikooli õpe oleks iseenestest nii suure mõjuga, et on võimalik välja öelda, mis kooli spetsialist on lõpetanud. Lõpetajad on üsna erinevad. Palju oleneb sellest, mis positsioonile nad ettevõttes tulevad. Suurem osa kohti meil on konkursialused, kes selle saab, on juba pidanud kõvasti pingutama. Neil, kes tööle hakkavad, on hea tase. Haridus on siiski vaid baas töötegemisele, ja see pole ainult TTÜ probleem, ega hakka ju tööle inimeste erialad ega haridused, vaid nad ise hakkavad tööle oma konkreetse ameti, seda aga kuskil ei õpetata. Ja veel: ametisse tulek eeldab ka kogemust.

Aru: Kas näiteks õppimine ja töötamine koos killustab tudengit?

Tamm: Lennunduses on õppimist palju, kuna töö pidevalt muutub, ei saa palju vahet teha, kas on tegemist tudengi või juba töötajaga, õppida tuleb ikkagi edasi. Töömotivatsioon on parem, kui inimesele antakse võimalus õppida, ennast täiendada. Liberaalne õppe-süsteem loob võimalusi ennast täiendada, nii et areneb tema ja koos sellega ka firma.

Leimann: Tegelen magistrantide ja doktorantidega - kõik nad käivad tööl. Kui oled korralikus firmas, siis õpid tööd tehes, kui oled viletsas firmas, siis töö juures ei õpi suurt midagi juurde. Paraku, tööd tehes pole enam aega juurde lugeda. Kolme ainepunkti tarvis peaks ligi 100 tundi töötama kodus, aga noorel pole selleks sageli lihtsalt füüsiliselt aega, nii et me sisuliselt petame ennast, lugemus jääb väikeseks.

Mida arvate Teie, kes töötades jätkate õpinguid?

Soone: Kõik sõltub inimesest endast - kes ei taha, sellele kulbiga tarkust pähe ei pane. Jutt ainepunktidest on õige. Kui tudeng on deklareerinud 30 punkti või enam, siis ta isegi füüsiliselt ei saa neid kokku, pigem on see enesepettus - nädalas lihtsalt ei ole nii palju tunde. Lihtne arvutus näitab, et $30 \times 40 = 1200$, jagades selle faktiliselt nelja kuuga semestril saame 300 tundi tööd kodus, mis teeb 75 tundi tööd nädalas - ligi kaks korda rohkem, kui on tavaline tööaeg.

See näitab tegelikult, et taoline maht ei ole reaalne. Sama alusaine, mis andis varem 2,5 punkti, annab nüüd 4. Toimub puhast ainepunktide devalveerumine sarnaselt teaduskraadi devalveerumisega - kui varem ei saanud viie aastaga bakalaureustki, sai vahepeal selle kätte nelja, nüüd aga kolme aastaga. Kusjuures ka sisu ise on lahjem - ainepunktid on ju täispuhutatud. Varsti on nagu trollijuhki kursused - paari kuuga teevad ära. Kui korruptustabelit tunnend, saad bakalaureuse pealekauba. Kokkuvõttes on see hariduse kvaliteedi küsimus.

Alu: Kui astusin magistrantuuri, ei kujutanud ette, et seal läheb nii palju aega. Ma töötan ja õpin samal erialal, saan rakendada magistri-tööd oma tööprojekti raames. Keemias on praktiline pool tähtis, katseid, mida kodus paratamatult teha ei saa, nende tegemiseks tuleb viibida Tehnikaülikoolis. Õpingute jätkamine siiski motiveerib tudengeid töökojal edasi pürgima.

Soone: Paralleel välisülikooliga: sain magistrikraadi Kanada *McGill Universitys*, seal oli samaaegne õppimine ja töötamine välisriigis. Nädalavahetused ja ööd läksid koduste ülesannete tegemiseks ja lugemiseks, õpingud seal olid märksa intensiivsemad. Meil aga õpitakse 75 tundi nädalas, töötatakse veel 40 tundi ja aega jääb ülegi. Normaalne oleks siiski teha ühte asja korraga ja teha seda hästi.

Eestis on endiselt vaid üks tehnikaülikool, aga kokku on riigis 65 tuhat üliõpilast. Sisuliselt on tehnikaalade õppijaid jäänud isegi vähemaks, miks? Miks ei suuda me neid Eestis piisavalt koolitada, et majandusele uut impulssi anda?

Leimann: Üks põhjusi on selles, et tehnikaalade õpetamine on siiski kallis, ressursimahukas ja ka raske. Pole suudetud piisavalt investeerida, et kaasaegselt õpetada. Kui teha aus arvustus, kui palju 5aastase tehnikaharidusega lõpetajaid on Tehnikaülikoolis viimase kümne aasta jooksul olnud, saame suhteliselt väikese arvu. Meie laborid on kehavad, riik pole neisse investeerinud, ettevõtted pole aga suutnud. Ülikooli materiaalne baas on tagasihoidlik. Eesti tööstuse turud kukusid ära, karjuvat nõudlust palju

vilistlaskond?

Noored vilistlased Marge Paas, Ivar Soone ja Liina Alu

del erialadel pole. Kui palju on näiteks vaja elektroonikatööstuse jaoks insenere, sellist tööstustki pole.

Kuidas näiteks Teie, Liina, leidsite oma praeguse töökoha?

Alu: Olin ülikooli ajal, bakalaureuseõppes aktiivselt tegev üliõpilasorganisatsioonis IAESTE, kes tegeles rahvusvahelise praktikavahetuse organiseerimisega. Praktikavahetus raames said eesti tudengid minna välisfirmadesse erialasele praktikale ja välitudengid tulla Eesti firmadesse. See andis suurepärase võimaluse tutvuda ja luua sidemeid erinevate praktikat pakuvate Eesti firmadega. Praegusele töökohale sain aga läbi konkursi ja firmast ma elnevalt suurt midagi ei teadnud.

Seevastu energiasüsteemis, kuhu tuleb investeerida hiiglaslikke summasid, kas Eesti suudab tagada selleks spetsialistid?

Okk: Energiasüsteemi investeeringud tulenevad eelkõige seni tegemata töödest, see ei tähenda, et tuleks näiteks spetsialistide koolitust kahekordistada. Ühes normaalses arenevas riigis peaksid olema humanitaar- ja tehnikavaldkondade esindajad tasakaalus nende hulgas, kes langetavad olulismaid otsuseid - riigijuhtide ja poliitikute seas. Alates Eesti taasiseisvumisest on nende seas kaaluks kaldunud oluliselt humanitaaride kasuks, ja seda suhet tuleks muutma asuda. Humanitaari ja tehnikainimese maailmakäsitlus ja

Vilistlaskogu tulevikuloootus Liina Alu

mõtlemissüsteem on üsna erinevad. Ei saa kunagi öelda, kummal on õigem, kuid vajalik on nende vahel tasakaal.

Tamm: Hea näide on rakendus- kõrgkooli Tartu lennukolledzhi näol. Me näeme, kui raske on üles ehitada mingit ala nullist, lõpetajad peavad kohe olema oma alaga kursis tippasemel. Seniste pearahade piires see kerge ei ole. Ka see ettevõtte, kes tahab turul edukas olla, peab rohkem panustama. Samal ajal äriettevõtte ise ei saa koolitatama hakata, tema võimalustel on ka oma loomulikud piirid.

Kas ülikool oma otsuste ja tegevustega suudaks kaasa aidata riigi majanduse muutumisele teadusmahukamaks?

Leimann: Ühte head retsepti ei ole. Ülikool võiks teha rohkem koostööd vilistlaste ja oma valdkonna ettevõtetega, me võiksime koos prognoosida tulevikku ja vajadusi, kaasa aidata teatud investeeringute realiseerumisele. Kui palju on vaja energeetika alal doktoreid, magistreid? Vajadust tuleks selgitada ka mõõbli-, toiduainetetööstusele, biotehnoloogiale või teistele. Me töötame seni pisut vürstiriiklikult, pole oma ala ettevõtlusega piisavalt ausalt koos istunud ja asju läbi arutanud. Paljud tootmised on juba teadmismahukad, me saaksime kaasa aidata, et need muutuksid veel mahukamaks. Ma ei usu, et pisikeses riigis täiesti uute teadmismahukate tootmiste tekitamine on reaalne.

Okk: Missugune on tegelik vajadus haritud inimeste järele? Me oleme kõnelnud riiklikust tellimusest. Ülikooli toodang ongi haritud inimesed. Kui tellimust mujalt ei tule, peab ülikool ise vajaduse välja selgitama. Muidu ta lihtsalt raiskab ressursse.

Tamm: Inseneride kutseomistamise süsteem on oluline. Inseneride liit tegeleb praegu elukestva õppega. Kui suudaks ülikoolid motiveerida tegutsema samas süsteemis, tooks see ülikoolile lähemale insenere reaalsest majandusest, et nad tegutseksid koolitajatena, ühtlasi inseneride kutseomistamissüsteemis teadmiste värskendajana, riikliku vajaduse selgitajana.

Kas vilistlased ja ülikool peaksid seda tööd rohkem üheskoos tegema?

Leimann: Vilistlasi on 25 tuhat,

Vilistlaste ümarlauas osalejad

vilistlaskogus on neid vaid 350. Kuidas vilistlasliikumisega edasi minna? Miks ei võiks olla näiteks keemiavilistlased aktiivsemad, miks neid ei võiks olla mitu tuhat, see oleks juba jõud. Nad võiksid anda otssignaale, mis suunas teaduskonda arendada, mis spetsialiste välja lasta, kuidas rahvusvahelist kogemust tuua. Oleme liiga vähe teinud. Kes on suunaja, kes on ütleja?

Ülikool on esindatud Eesti Energia nõukogus, majandusspetsialiste on meie kuratooriumis. Kas näiteks EE spetsialistid võiksid kuuluda ka teaduskonna nõukogusse, osaleda riigitellimuse kujundamisel?

Okk: Oleme teinud ikka ka ühteist, praktilisest vajadusest lähtuvalt. Ühel hetkel on tööjõuturul palju mittevajaliku koolitusega inimesi, ja teisalt puudu meile hädavajalikke, see on ju ka meie mure, et saaksime tööle õigeid inimesi.

Tamm: Tartu lennukolledzhi on ettevõtluse esindajate kogu, kelle nõuandel on soovitatav roll, kuid siiski oma reaalse mõju.

Alu: Firma, kus mina töötan teeb igatahes tihedat koostööd TTÜ erinevate instituutidega.

Vilistlasliikumine mujal maailmas on väga võimas. Kes meil peaks tegema esimese sammu, et see kujuneks sama tugevaks - kujuneks välja sellega seotud karjääriteenistus, mentorlus?

Soone: See peaks alguse saama ülikoolist, sellest kuidas ta oma vilistlaskogu defineerib ja väärtustab. Kanadas on vilistlastel täita 10 erinevat funktsiooni, milles nad võivad nad ennast rakendada. Vilistlaskogude koht peaks ülikooli struktuuris olema selgemalt määratletud.

Miks üks firma ja selles tegevad vilistlased peaksid üldse olema huvitatud arendama sidemeid ülikooliga?

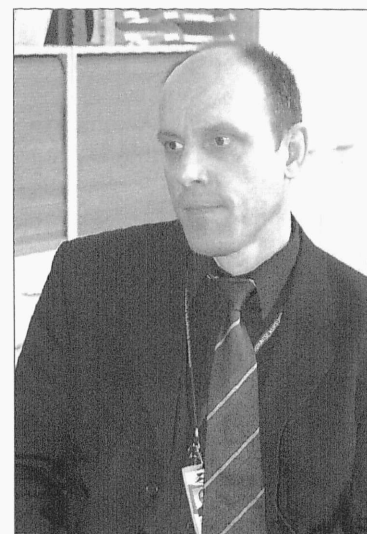
Okk: Infoühiskonnas tuleb infot üha juurde ja see läheb formaalsemaks, info hankimise võimalusi on üha rohkem, aga ärkveloleku aeg jääb ikka samaks. Tähtsamaks

muutuvad inimeste võrgustikud. Kui elame totalitaarses riigis, siis adekvaatset infot peaaegu ei olnudki, reaalne info tuligi selle võrgustiku kaudu, mida inimesed üksteisele räägiksid. Tegelikult on fenomen üpris samasugune. Inimesed suhtuvad infosse formaalselt, aga võrgustiku kaudu saadud usaldatakse, sellega valik on juba tehtud ja sellise inimesega teatakse suhelda. Vilistlasorganisatsioonid on ühed järjekordsed võrgustikud, millest kasu saab nii inimene, kes kuulub sellesse võrgustikku, aga kasu saab ka ülikool, mille juures need võrgustikud tekivad.

Tamm: Meil on oma roll selle võrgustiku arendamisel, samal ajal peame mõtlema sellele, kuidas oma töötajatel võimaldada selles osaleda. Ma arvan, et seni on vilistlaskogus osalenud peamiselt tippjuhid, lihtne insener pole selleks võimalust leidnud. Oma ettevõttes oleme püüdnud küll anda ka oma inseneridele võimaluse osaleda koolituse kaudu samalaadseis võrgustikes.

Missugusena näete vilistlaskogu edasist tööd?

Aru: Mul on rahvusvahelised kogemused USAst, Kanadast, Soomest ja Saksamaalt, seal on *alumni*- ehk vilistlasliikumine üks tähtsamaid ülikooli komponente. Eesti on teel kodanikuühiskonda ja kõik sellised kodanikuühendused on alles lapsekingades. USA-s Browni ülikooli üks *alumni*-spetsialist ütles

Lennuliiklusteeninduse AS juhatuse esimees Jaan Tamm

mulle, et see on nagu inglise muru kasvatamine, võtab kaua aega - 100 aastat, enne kui asja saab, et see on vaevanõudev töö. Meie kümneaastane kogemus on küll vähene, aga asi areneb, eriti viimasel aastal on tulnud juurde noori inimesi, kellest kaks ka selle laua ümber, nemad on tulnud üliõpilasorganisatsioonidest. Vilistlaskogu tegevus hõlmab mujal maailmas ka tudengeid, ja seda juba esimesest aastast, ning eriti USA-s ka nende vanemaid. Korraldatakse palju spordi-, kultuuri- ja muid üritusi jne.

Tamm: Erineva haridustaustaga inimeste mõju ühiskonnas peaks olema tasakaalustatud. Et see seni nii pole, sellepärast kolmas sektor ei arene. Kuni seda ühiskonnas ei tunnustata, ei arene see ka edasi. Sama probleem on inseneride liiduga, vajalik on laiem tunnustus, küll hakkab siis organisatsioon ka ise arenema.

Soone: Kui tegime vilistlaskonnas uuringu, siis üks asi, mis välja tuli, oli see, et vilistlased ise võiksid olla aktiivsemad. Tegelikult peaksid muutuma kogu ühiskonna hoiakud. Kollektiivsesse tegutsemisse üldse. Erialaorganisatsioonide meil ülikoolis on 10-15, mujal maailmas 100-200, ja kõigil neil on seos vilistlasorganisatsioonidega.

Leimann: Rõhutaksin kahte probleemi, millest ka eelkõnelejad rääkisid. Vilistlased on meil veel sama räämas kui ümbrus, meie keskkond, samasugused pisut räämas oleme oma hinges. Minevik pole meist veel kadunud. Seepärast pole meist tühtipeale asja aktiivsete kodanikena. Tudeng võib täna lõpetada ülikooli, ilma et tal oleks tekkinud mingit oma rühma, oma seltskonda. Seepärast loodan rohkem erialade kaudu lähenemisele, inimesi tuleks rohkem värvata vilistlaskogusse, et saada uueks kvaliteediks kriitilist massi, et vilistlaskogu seltskond ei piirduks vaid vähestest edukate ja tegusatega. Võib-olla lihtsustada vilistlaskogusse astumise tingimusi? Minu arvamus on, et selles protsessis on suuresti võtmepositsioonil teaduskondade dekaanid.

Vestlust juhtis ja ülevaate kirjutas **Mart Ummelas**

Aasta Insener Rein Kaarlõp

Estonia kaevanduses kaldšahti juurutamise ning rekonstrueerimisel tehtud inseneritegevuse eest pälvis Eesti Inseneride Liidult Aasta Inseneri tiitli TTÜ kasvandik, "Eesti Põlevkivi" arendusosakonna juhataja Rein Kaarlõp.

Uudse, kaevandusprotsessis kardinaalseid muutusi hõlmava tehnoloogia - alustades mäemasinate ja inimeste kaevandusse toimetamisest ratastranspordiga ning lõpetades kaevetõnede toetamisega - juurutamine kontsernis jätkub.

Eesti Inseneride Liit omistas Aasta Inseneri tiitli Eesti Põlevkivi arendusosakonna juhatajale Rein Kaarlõpidele eest, mis tema enda sõnul sündis tal tudengipõlves.

"Tollal kavatseti Kabalasse uut kaevandust rajada ja taheti kaldšaht ehitada, kuid kaugemale plaanitust ei jõutud," räägib Kaarlõp. "Algas roheline liikumine, N. Liit lagunes ja õnneks jäi see kaevandus ehitamata. Mulle aga idee meeldis ja ma mõtlesin, et selle võiks Estonias, maailma suurimas põlevkivikaevanduses ikkagi teoks teha."

Töötate Eesti Põlevkivis ligi kaksikümne aastat. Kas püüdsite ka vahepeal seda ideed uuesti välja käia?

Aeg polnud küps, ei olnud veel valmis nii põhjalikeks muutusteks. Uue juhtkonna tulekuga läks asi käima: tegime majanduslikud arvestused, kaalusime võimalusi ja otsustasime, et on vaja üle minna uuele tehnoloogiale. Kaldšahti kasutatakse mäetööstuses, eriti väiksema sügavusega kaevandustes ammu, seega mind novaatoriks selles vallas pidada ei saa. Ainult et Eestis proovime seda tehnoloogiat esimest korda. Ja šahti ehitamine pole minu ega ka üksnes arendusosakonna kolle-

gide teene, vaid kogu kollektiivi saavutus.

Tahaksin kohe tähelepanu juhtida, et kaldšaht pole uude tehnoloogia juures põhiline, see on lihtsalt üks lüli rööbastranspordilt autotranspordile üleminekus. Peamine on uus puurimis- ja lõhkamistehnoloogia, samuti ankurtoestamise mehhaniseerimine. Kõik see suurendab tunduvalt ka töö tootlikkust ja ohutust, andes seejuures rohkem kasumit.

Uus tehnoloogia on katsetuste algstaadiumis, kuid juba võib öelda, et selle majanduslik efektiivsus võib ulatuda kolmekümne miljoni kroonini aastas. Uue tehnoloogia evitamiseks kulub vähemalt kaks-kolm aastat.

Möödunud aasta detsembris saabusid välismaalt uued mäemasinad, mis aasta jooksul peavad läbima katsetamistsükli, ja selleks kavatses mäekontsern eraldada umbes 50 miljonit krooni. Investeeringute üldsumma uue tehnoloogia juurutamiseks Estonia kaevanduses on 230 miljonit krooni.

Milliseid uusi ideid Teil veel varuks on?

Kõigepealt tuleb see projekt lõpule viia: palju küsimusi on veel lahendamata. Ja alles siis saab värskeimatest ideedest kõnelda - neid aga on mul küllaldaselt. Tõsi küll, nii suuri muudatusi need ette ei näe. Samuti tahan öelda, et mõistan kaevanduste töötajaid - neile on praegused muudatused väga rasked: peale kopplaadurite juurutamise pole ju palju aastaid midagi kardinaalselt muutunud. Kui inimesed töötavad aastakümneid ühtmoodi, siis pole lihtne nii lühikese aja jooksul ümber lülituda, nii füüsiliselt kui ka psühholoogiliselt on raske seda kõike omaks võtta.

Teie ise pole kaevurite perest

Rein Kaarlõp: Aasta inseneri tiitel ei kuulu ainult mulle, vaid kogu meeskonnale, kes aitas ideed ellu viia.

pärit, miks otsustasite saada mäeinseneriks?

Juhuslikult. Tähtsin minna õppima automaatikateaduskonda, aga konkurs oli tihe ja sissesaamiseks jäi veidi puudu. Mäeteaduskonda oli vähem soovijaid, ja et armeest pääseda, siis läksin sinna. Afganistanis käis sõda ja oma pead N. Liidu eest tulle panna küll kellelgi tahtmist polnud. Omandasingi mäenduseriala ja see hakkas mulle pärast järjest rohkem meeldima.

Alustasin mäemeistrina, töötasin maa all poolteist aastat. Pärast olin tehnikaosakonnas - seal oli väga huvitav töö, tuli tegelda kõigega, alates projekteerimisest kuni ehitamiseni. Õppisin põhjalikult tundma kaevanduse tööd, ja need teadmised kuluvad mulle praegu marjaks ära. Ka allmaakogemus tuleb kasuks, seal nägin, kuidas EI tohiks töötada. Juba noil aastail oli selge, et tehnoloogia on vananenud.

Millal esimest korda maa alla sattusite?

Praktika ajal. Olin Tammiku kaevanduses, ja kuna Eesti Põlevkivi

Nõnda käib kaldšahti rajamine.

kuulus N. Liidu Söetööstuse Ministeeriumi koosseisu, siis tuli mul töötada ka Kuzbassis ühes äärmiselt ohtliku kategooriaga revolutsioonilises kaevanduses. Hobuseid seal küll enam polnud, aga käsitsitöö oli küll. Sealsed kaevurid nimetasid seda KLH-komplektiks (kirka-labidas-haamer). Ei mingit mehhaniseerimist. Ja kui võrrelda nende tolleageid töötajate meiega, siis siinsed kaevandused olid lausa sanatooriumid!

Muide, kuidas te puhkate? Kas teil on mingi harrastus?

Mulle on alati meeldinud mägedes matkata. Alustasin juba tudengipõlves. Olen käinud Kaukaasias, Kesk-Aasias, Kurilidel, Kamtsatkal. Seljakott õlale ja teele. Nüüd reisin teisele poole - vallutan mägesid Euroopas, seekord jalgrattal. Kus võimalik, seal sõidan, kus ei saa, seal võib ratta hoiule jätta ja ülejäänud maa jala käia.

Olete kogenud spetsialist ja perspektiivikas töötaja, teil on ühiskondlik tunnustus. Kas näete end tulevikus mõne suure-

ma Eesti ettevõtte juhina?

Ei. Juht olla - see on kutsumus. On vaja kompleksset mõtlemist ja näha asju globaalselt. Mulle meeldib teha konkreetset praktilist tööd. Meeldib projekteerida, kavandada, ise ehitada. Oma korteris olen ka kõik otsast lõpuni ise planeerinud ja ehitanud. Oma maja pole veel ehitanud, see ei ole praegu majanduslikult jõukohane. Huvi pärast olen aga projekte teinud ja isegi elarve koostanud. Kui avaneb võimalus, muidugi ehitan maja valmis.

Pere ja lapsed ka planeerisite ette?

(Naerab.) Tõepoolest, üliõpilaspõlves töötasin olla neljakümneenda eluaastani poissmees, aga kümme protsenti "jäi puudu". Olen neljakümnekahene, aga perekond on mul suhteliselt noor, lapsi kaks: üks väike-, teine alles kaheaastane!

Raul Ratman

5 küsimust Aasta Vilistlasele 2003 Toomas Annusele

Tehnikaülikooli vilistlasena kui sageli leiate veel tee oma vanasse kooli või missugused muud tegemised või inimsuhted soovivad teid TTÜga?

Kahjuks ei ole peale Vilistlaskogu koosolekute ja korvpallimeeskonna sponsoreerimise muid aktiivseid kontakte olnud.

Vilistlasena olete kindlasti sageli mõelnud sellele, mis oleks võinud olla Teie toonases õppes teistmoodi, et oleksite oma hili-semas elus saanud sellest veel suuremat tulu, kui olete saanud. Millistele probleemsetele asjadele olete sel puhul mõelnud?

See, mis tundub, et jäi puudu, on ehk eelkõige funktsionaalne finantsalane koolitus ja võõrkeeled. Täna peaks seda saama süvendatult õppida sõjalise kateedri (mis meil oli 1 terve päev nädalas) ja nn "punaste" ainetel asemel.

Suurfirma juhina, Eesti ühe edukaima ettevõtjana, milliseid probleeme näete meie kõrgharidussüsteemis laiemalt, kuidas see vastab meie dünaamilise ja innovaatilise majanduse tänas-

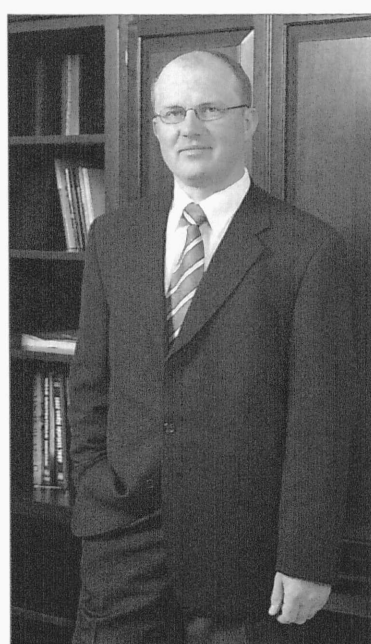
tele vajadustele? Mida teeksite teistmoodi?

Kõrghariduses või üldse erialases hariduses paistab olevat tegemist kaunis suure nihkega võrreldes töökohtade struktuuriga. Valed proportsioonid erialati ning valed suhtarvud kõrghariduse, rakendusliku kõrghariduse ja kutsehariduse vahel. Juhul kui see nii on, raiskab see ressursse ja toodab pettumust. Loodame, et eksin.

Missugustes vormides näeksite enda, teiste vilistlaste koostööd oma alma materiga? Kas peaks see teostuma vaid isiklikul tasandil, vilistlaskogu kaudu, inseneride liidus või mingites muudes uutest koostöövormides? Kuidas olete rahul vilistlaste panuse senise väärtustamisega ülikoolis?

Ma ei näe nagu tugevat koostööd tehnilise kõrghariduse arendamisel vilistlaste ja alma materi vahel. Samas ei ole mul ka head ideed kuidas seda teha.

Kui peaksite andma nõu oma lähedasele inimesele, tuttavale, noorele kolleegile - kuidas ise-

loomustaksite Tehnikaülikooli tänapäevase õppeasutusena ja kas soovitaksite seda perspektiivse õppekohana?

Sellist nõu ei julge anda ning kõrgkooli omavahel võrrelda ei oska, kuna tänapäeval on variante tohutult palju.

TTÜ Aasta Vilistlane

Tiitel antakse Tallinna Tehnikaülikooli vilistlasele, kes on oma tegevusega oluliselt edendanud Eesti ühiskonda hariduse, teaduse, tehnika, majanduse või kultuuri valdkonnas.

Aasta vilistlase valib vilistlaskogu juhatus.

Esimene **Aasta Vilistlane** valiti **1996. aastal: Tiit Vähi** - tollane peaminister, tänane suureettevõtja, Silmet Grupi juhatuse liige. Lõpetas 1970. a *cum laude* peenmehaanikainsenerina.

Aasta Vilistlane 1997 Jaak Leimann - tollane majandusminister ja tänane Tehnikaülikooli professor. Lõpetas 1964. a majandusteaduskonnas.

Aasta Vilistlane 1998 Toomas Sõmera - tollane Eesti Telekom juhatuse esimees, kes on täna Eesti Infotehnoloogia Sihtasutuse juhatuse esimees. Lõpetas 1975. a raadiotehnika insenerina.

Aasta Vilistlane 1999 Toomas Luman - EE Grupi juhatuse esimees ja Eesti Kaubandus-Tööstuskoja president, kes lõpetas 1982. a chitussinsenerina.

Aasta Vilistlane 2000 Jüri Mõis - tollane Tallinna linnapea, tänane ettevõtja. Lõpetas 1980. a majandusteaduskonnas.

Aasta Vilistlane 2001 Indrek Neivelt - Hansapanga Grupi juhatuse esimees. Lõpetas 1993. a majandusteaduskonnas chituse ökonoomika ja organiseerimise erialal.

Aasta Vilistlane 2002 Gunnar Okk - Eesti Energia juhatuse esimees. Lõpetas 1983. a energeetikainsenerina.

Aasta Vilistlane 2003 Toomas Annus - AS Merko Ehitus nõukogu esimees. Lõpetas 1984. a. ehitusteaduskonnas tööstuse ja tsiviilhituse erialal.

Poleemiliselt vilistlasliikumise ideest ja vilistlaste rollist

**Kui välismaal räägivad vilistlasorganisatsioonid aktiivselt kaasa nii ülikooli arengus kui ka hariduspoliitika kujundamises, siis Eestis on vilistlasliikumine esialgu veel suhteliselt noor ja kogematu. Ekslikult nähakse sageli vilistlaste esmase funktsioonina, seda nii vilistlaste enda kui ka ülikoolide poolt, vaid ülikoolide materiaalselt toetamist. Tege-
likkuses on vilistlastel täita kümneid erinevaid rolle, millest ülikool vast rohkemgi kasu saaks, kui üksnes rahalisest sponsorlusest.**

Vilistlaste väärtustamine on üks olulistest teemadest, millega Eesti ülikoolidel tuleb tänapäeval aina rohkem kokku puutuda. On ju vilistlased faktiliselt ülikooli kliendid ja akadeemilise seltskonna liikmed, keda mitte mingil juhul kaotada ei tasuks – pigem tuleks vastastikuste koostöösidemetega kaudu arendada välja võrgustikke, millest tõuseks kasu nii ülikoolile kui ka vilistlastele endale, ning miks mitte ka kogu ühiskonnale.

Vilistlane kui ülikooli püsiklient

Kõige lihtsamalt võttes on vilistlased tõepoolest kliendid, igatahes senikaua, kuni nad pole veel vilistlasteks saanud ning on endiselt ülikoolide nimekirjades. Pärast lõpetamist on nad seega endised kliendid. Lihtne turundustöö ütleb, et iga sissetulev klient tuleb muuta püsikliendiks, et vastastikusest suhtest võiks tõusta suuremat ja pikaajalisemat kasu mõlemale poolele. Kuid püsikliendiks saamine ei saa toimuda ühepoolset – selleks peavad mõlemad osapooled midagi loovutama ning loomulikult selle eest ka midagi vastu saama.

Teisisõnu – selleks, et vilistlased säiliks ülikoolile lojaalsete ja hoolivatena ka tulevikus, peaks ka ülikool näitama üles lojaalsust ja hoolivust oma vilistlaste suhtes ning välja tuleks arendada mitte ühesuunaline haridusmüügi mudel vaid hoopis vastastikuste partnerlussuhete võrgustik. Kuna lojaalsus

väljendub mitmes komponendis – nii tegevuse sageduses, püsivuses, seotuses, ulatuses, pikaajalisuses, avatuses kui ka paljudes muudes dimensioonides, tuleks hoolt kanda kõigi nende dimensioonide eest samaaegselt.

Küsimus on selles, kuidas ning läbi mille ülikool defineerib ja tahab näha oma vilistlaskogu rolli, aga samuti millisenä koge ülikool nende organisatsioonide vahelist suhet. Vilistlased ise ei saa ennast ülikoolile peale suruda, kuna selle suhte loomisel on võim ülikooli, mitte vilistlaskonna poolel. Hetkel aga näeb nii mõnigi Eesti ülikool oma vilistlaskonnas eelkõige finantsdoonoreid, kellega siis ühekordsete transaktsioonide teel hüviseid vahetada. Arvan siiski, et kapinurka pandud teenetemärk ei tekita vastastikust püsisuhet.

Puudu on „kliendikaart“, see põhjus, mis annaks kuuluvustunde, tagaks infoliikumise, korrektse teeninduse ja vastastikuse püsisuhte. Puudub piisavalt ahvatlev „porgand“ või *point*, millega vilistlasi siduda.

Ühekülgse sponsorluse ohud

Tegelikkuses on probleem lisaks suhtumisele veel ka nägemuses vilistlaste kaasamise tasandist. Mainitud juhul – sponsorluses – kaasatakse nad suhteliselt ebaefektiivsel tasandil, s.o raha annetamise dimensioonis. Kuid juba vanasõna ütleb, et näljasele tuleb pigem anda õng kui kala. Nii mõnigi Eesti ülikool tahaks aga kohe kala saada. Ühelt poolt on see ka mõistetav ning seletatav meie majandusliku hetkeseisuga – taas metafoore kasutades: et üldse õngitsema saaks asuda, tuleb kõigepealt jalgedel seista, mis rahahädas nõrkenud ülikoolidele sageli üle jõu käib. Kuid selge on see, et taoline teise püütud kala jagamine ei saa kaua kesta, kuna pole lõppkokkuvõttes efektiivne.

Ülikooli poolt vaadatuna on see aga isegi ohtlik, kuigi esmapilgul võib tunduda vägagi ahvatlevana. Tuletagem meelde, millisel tasemel on enamik neid riike, kellele „jõukus on sülle kukkunud“. Näiteks naftariikide, Norra,

Ühendemiraadid jmt tõeline tegija välja arvatud, lihtrahvas vireleb vaesuses, riigis lokkab korrupsioon ja riigid ise nimetavad naftat pigem needuseks kui õnneks. Olulist osa maailma kullavarudest omav Venemaa ei ole siiani suutnud majanduslikult jalule tõusta, Aafrika riigid on veelgi hüllemas seisus. Küsimus seejuures ei ole mitte rikkuse pahelisuses, vaid tema suure tõenäosusega väärkasutamises, kui see ei ole hangitud mitte evolutsioonilisel, vaid „revolutsioonilisel“ teel, endalegi ootamatult. Enamasti ei osata temaga midagi mõistlikku peale hakata ning kulutatakse lihtsalt ära.

Ülikoolil on oht astuda samasse ämbris. Kui doonoriraha laekumisel hakatakse tegema mitte investeeringuid, mis suudaksid end taastoota, vaid asutakse remontima ruume, uuendama mööblit, soetama võimsamaid videoprojektoreid ja tegema muid taolisi sugugi mitte esmatähtsaid investeeringuid. Doonori äralangemisel on paari aastaga seinad taas luitunud, pingid lagununud, videoprojektorid läbi põlenud ning ollakse jälle suuresti algseisus. Selles suhtes on TTÜ Vilistlaskogu astunud õigeid samme, toetades märksa olulisemat – õppe- ja teadustegevust.

Tuleks arendada oskusteavet

Tegelikult peaks vähemalt osa vahendeid suunama investeeringuteks vastavasse erialasesse kompetentsi, sest vaid selle arendamise kaudu saavutab ülikool jätkusuutliku arengu. Paraku ollakse taas silmitsi paradoksiga: vilistlased teenivad oma kompetentsiga, mida ülikoolil hädasti vaja oleks, ülikoolile annetamiseks raha, mida ülikool omakorda sellesama kompetentsi ostmiseks kulutab. Selline skeem on taas ebaefektiivne: raha on vahend või vahendaja, igasugune vahendamine aga, olgu siis tegemist soojuskandjaga energietikas või makusüsteemiga majanduses, on ebaefektiivne. Oskusteabe arendus loob uut väärtust kogu ühiskonnale, raha ühest taskust teise tõstmine – näiteks ka Eestis staatuse näitajaks olev börsil mängimine – üldiselt vaid üksikjuhtudel.

Ning ka vilistlastel oleks sageli oluliselt odavam, meeldivam ja lihtsam jagada ülikooliga oma kompetentsi, kui see äritehingute kaudu rahaks konverteerituna suurte kulutustega sama kompetentsi sisseostmiseks annetada. Akadeemiasse, selle laiemas mõistes, kuulumine on auasi. Tuleks vaid luua sobivad sidemed ning tingimused nende toimimiseks. Samuti saaks sel juhul kaasata ka neid vilistlasi, kel kompetentsi ja elukogemust jagub mitme eest, kuid rahalisi võimalusi toetamiseks napib.

Ookeanitagune kogemus

Lõpetuseks toon vaid mõned näited minu teise *alma mater* – McGill University – poolt vilistlaste kaasamisest erinevatel tasanditel. Alustagem ülikooli toetamisest, kui sellest juba eelpool juttu oli. Esiteks on võimalik E3 e „Õppekogemuse laiendamise programmi“ kaudu vahetult üliõpilastele kogemusi jagada: külalislektorid loengutes, tudengite mentorid kõige erinevatel tasemetel, ülikooli tarbeks erialaspetsialistide ettevalmistamises kaasalöömine, konverentsidel esinemine, fookusgrupid ja kursuseprojektide ning lõputööde juhendamine, ülikooli erialaorganisatsioonide töös kaasaarääkimine – kõik variandid võimaldavad vilistlaste praktilise ja akadeemilise kogemuse otsest ülekandmist õppekeskkonda. Lisaks tegutsevad vilistlased veel uute üliõpilaste nõustajatena pärast ülikooli astumist ning abistavad neid hiljem töökohtade ja praktikavõimaluste leidmisel.

Eraldi on loodud eri taseme lõpetajate võrgustikud – MBA Rahvusvaheline Võrgustik ja BCom Rahvusvaheline Võrgustik. Nende võrgustike kaudu peaks vilistlaste töösuhete kulgema oluliselt lihtsamini kui formaalsete otsingute läbi. Ülikooli poolt on loodud ka eraldi MBA portaal, kus kõigil üliõpilastel ja vilistlastel on võimalik omavahel suhelda, töö- ning äripakkumisi vahetada ja erialast infot saada.

Ning alles viimasena tuleb rahaline toetus – seejuures on võimalik määrata oma toetuse siht ning osa saada kogu toetuse kaudu käivitatud protsessi juhtimisest. Rahalised toetused on seejuures jagatud ära kuude erinevasse kategooriasse.

Paljustest neist vilistlasprojektidest ülikool otsest kasu ei saa, kuid saab kasu kaudselt – ülikooli edukuse kriteeriumiks on tema vilistlaste edukus. Mida edukam on lõpetaja, seda edukam on ka ülikool. Ning seda nii otseses kui kaudses mõttes: mitte ainult statistika kaudu, vaid tänuväärsete lõpetajate säilitatavate sidemete oma üli-
kooliga ka tulevikus ning toetavad teda nii rahaliselt kui oma oskusteabega. Ülikool hoolib neist ja nemad oma ülikoolist. Suhe on vastastikune. Vilistlased paiknevad ülikoolis aukohal ja mängivad ülikooli arengus olulist rolli, ning see kajastub isegi veebis, kus kohe esiküljel on toodud eraldi lõige „Vilistlaskond ja arendustegevus“. Vilistlased ei ole kulu. Nad on investeering. Nad arendavad ülikooli ja ülikool omakorda arendab neid.

Seega tasuks ka Eesti ülikoolidel olukorras, kus eluagne õpe on olulisust juurde saamas ning ka väga lihtsustatult öeldes „endised kliendid“ taas tagasi pöörduda võivad, pisut järele mõelda töö üle oma vilistlastega. Esimene samm on astunud – vilistlaskogud on loodud. Nüüd tuleks hakata liikuma edasi – muutma oma suhtumist ja mõtteviisi, seejuures nii ülikooli personali, vilistlaste kui ka üliõpilaste seas. Vilistlaskogu üksi seda teha ei suuda. Kaasa peab tulema ka ülikool. Tuleb mõista, et vilistlaseks saamisega ülikooli suhe oma tudengiga mitte ei lõpe, vaid läheb üle uude, kahepoolset produktiivsusse faasi. Mida varem aga vastastikuse suhte kasulikkust mõistetakse, seda parem kõigile.

Ivar Soone
TTÜ lektor,
doktorant,
majandus-
teaduskonna
vilistlane

Tänavuse konkursi TTÜ Vilistlaskogu Peeter Riida nim ja üliõpilasstipendiumitele kuulutame välja

1. septembril 2004.

Taotluste esitamise tähtaeg 30. september 2004.

Aasta Vilistlase '2004 austamine TTÜ nõukogu pidulikult istungil reedel, 17. septembril kell 14.00 TTÜ aulas.

Aasta Vilistlase valib TTÜ Vilistlaskogu juhatus septembri algul.

Vilistlaste tenniseturniirist

Vilistlaste tenniseturniir sai aluse 1998. aastal, kui tähistati TTÜ asutamise 80. aastapäeva. Nüüdseks on peetud kuus turniiri ja kuna vilistlaste huvi turniiri vastu on aasta-aastalt kasvanud, siis ees ootab seitsmes kohtumine tenniseväljakul. Turniire on läbi viidud erinevate süsteemide järgi: võitjaid on välja selgitatud "igamehe paarismänguga" ja 1999. aastal võisteldi ainult üksikmängudes. Meesmängijad võistlesid kahes vanuseklassis: kuni 45aastased ning 45aastased ja vanemad. Naismängijaid jagus ühte vanuseklassi.

Osavõtjate hulgas on olnud Eesti tennisimeistreid - Eerik Kedars ja Ants Juhvelt, samuti EOK endine president Tiit Nuudi, praegused TTÜ professorid Andres Öpik, Paul Suurvarik, Alari Purju. Aktiivselt on osalenud Kersti Kraas, Kairit Reimets, Heino Raivet, Ardo Ojasalu, Toomas Sõmera jt.

TTÜ Vilistlaskogu finantseerib vilistlaste tenniseturniire oma eel-

TTÜ Vilistlaskogu tenniseturniir

on reedel, 20. augustil 2004 algusega kell 10.00
Rocca al Mare Onistar Tennisekeskuses.
Tenniseturniiri toetab Eesti Ühispank

EESTI ÜHISPANK
SEB Grupp

arvest. Tänu vilistlaste aktiivsusele on leitud sportliku tegevuse laiendamiseks sponsoreid. Nüüd võib aastas ühe turniiri asemel läbi viia kaks. Kas teha sõpruskohtumine TTÜ ja Tartu Ülikooli vilistlaste vahel või kohtuda talvel vilistlaste siseturniiril, selles suhtes peaks veel mõtteid mõlgutama. Praegu on õige aeg teha ettepanekuid järgmiseks vilistlaste turniiriks, mis toimub traditsiooniliselt 20. augustil 2004 aastal.

Head harjutamist ja ootame vilistlasi-tennisiste osalema augusti turniiril.

Valdur Topaasia
TTÜ Vilistlaskogu tenniseturniiride
peakohtunik

Tennise kõrval on Tehnikaülikooli vilistlaste seas au sees ka korvpall. Pilt on aastast 2001, kui KAPA meeskond, kuhu kuulub samuti TTÜ vilistlasi, tähistas oma 50. aastapäeva.

Meenutus Vilistlasballilt 2003

Sel krõbedal talvisel novembrikuu reedel leidis Tallinna Tehnikaülikooli seinte vahel aset üks meeliülendav ja rõõmus üritus, mis püsib veel nii värskelt meeles. Tehnikaülikooli vilistlaste suursündmus – vilistlasball, mis juba järjekorras neljas.

Kuigi õpin veel Tehnikaülikoolis, sedapuhku küll magistrantuuris, ei tekkinud mul mingit tõrget osalemaks sel suurejoonelisel üritusel. Vilistlane on vilistlane, olgu ta siis pensionil või keskeas. Seega võis ballil kohata mitme erineva generatsiooni inimesi, see oli igati vahva.

Tants meelitas põranda täis

Tõsiselt meeldiva pildina sööbis mällu see, kui Tehnikaülikooli aula tantsupõrand täitus külalistega ja seni puupüsti püsinud seinäär tühenes. Peeter Sauli taidurlik orkestri juhtimine meelitas tantsijatest välja parima, nii et algul tekitasid kadedust iseenda puudulikud tantsukogemused. Muusika, mis lausa meelitas tantsupõrandale, sundis aga peagi eirama kogemuste puudumist ning peagi lendlesin enda üllatuseks tantsupõrandal ringi minagi.

Kogu õhtu oli väga professionaalselt üles ehitatud, hõlmates etteasteid erinevatele maitsetele.

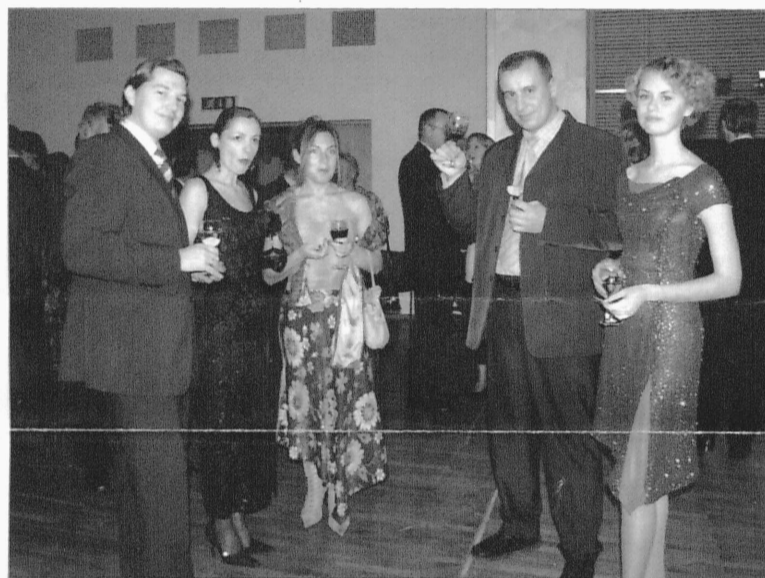

Avakõned pidasid Tehnikaülikooli rektor Andres Keevallik ja vilistlaskogu juhatase esimees Toomas Luman. Laulukülakosti pakkusid Pirjo Levandi ja Jassi Zaharov. Modernse tantsuprogrammiga üllatas Prodance.

Jään pikisilmi ootama selle aasta balli lootes, et järgmisel aastal näen saalis rohkem oma kalleid eakaaslasi.

Liina Alu
TTÜ Keemia-ja Materjaliteaduse vilistlane aastast 2002
TTÜ magistrant

TTÜ Arengufondi Vilistlas-kapital

1999. aastal asutasid TTÜ Arengufondi Vilistlaskapitali 7 TTÜ vilistlast:

Toomas Annus, Väino Kaldoja, Toomas Luman, Jüri Mõis, Andres Sarri, Olari Taal ja Koit Uus.

Nad toonitasid vilistlaskapitali asutamislepingu allkirjastamisel, et on edukad oma tegevuses ning soovivad, toetades isiklike rahaliste vahenditega Tallinna Tehnikaülikooli, kaasa aidata kõrghariduse arendamisele.

Aastatel 2000–2003 liitusid asutajatega Ain Hanschmidt, Olaf Herman, Urmas Kaarlepp, Lembit Kirsme, Aare Kitsing, Arsi Kook, Tõnu Koppel, Alar Kroodo, Elmar Kruusma, Tiit Kuuli, August Kull, Aivar Lehtmeets, Robert Lepikson, Aadu Luukas, Rain Lõhmus, Egon Mats, Indrek Neivelt, Jaanus Otsa, Endel Palla, Tõnis Palts, Jaan Pillesaar, Mehis Pily, Heino Raivet, Mait Schmidt, Urmas Sepp, Arno Sillat, Tarmo Sumberg, Toomas Tamsar, Tõnu Toomik, Ain Tromp, Toomas Tuul, Peeter Vilipuu, Indrek Vanaselja ja Vello Väinsalu.

TTÜ Arengufondi Vilistlaskapital on jätkuvalt avatud liitujatele!

Vilistlaskogu stipendiumid

1998. aastal asutas Vilistlaskogu üliõpilasstipendiumi, kaks stipendiumi määratakse igal sügisel avaliku konkursi korras kahele kõrge õppe- ja ühiskondlikult aktiivse eluhoiakuga bakalaureuseõppe üliõpilasele.

1999 aastal asutati koostöös auditorfirmaga AS KPMG Estonia Peeter Riida nimelised stipendiumid.

Vilistlaskogu 2003. aasta üliõpilasstipendiumid määrati ehitusteaduskonna üliõpilasele Raimo Raudseppale ja infotehnoloogia teaduskonna üliõpilasele Ingrid Vuksile.

Peeter Riida nimelised stipendiumid määrati majandusteaduskonna majandusarvestuse magistriõppe üliõpilasele Indrek Liiverile ja bakalaureuseõppe üliõpilasele Kerli Tomingasele.

Tallinna Tehnikaülikooli vilistlaspäev

on septembris 2004
majandusteaduskonna hoones
(vanas TPI peahoones).

Kuupäev ja kava täpsustamisel.

Tallinna Tehnikaülikooli vilistlasball

on reedel, 5. novembril 2004
kell 19.00 TTÜ aulas (Ehitajate tee 5).

Informatsioon telefonil 620 3498 (TTÜ Vilistlaskogu)
e-mail: vilistlaskogu@edu.ttu.ee

TTÜ Vilistlaskogu kontaktandmed:

Ehitajate tee 5,
TTÜ peahoone
IV 101,
telefon: 620 3498,
e-post: vilistlaskogu@edu.ttu.ee